

Overordnet lærervejledning

intro til skolevalg

Indhold

Overordnet lærervejledning	1
Skolevalg kort fortalt	3
Skolevalg.dk	4
Om lærervejledningen	4
Tilrettelæggelse og forløb	4
Oversigt over bilag	5
Formål og mål for forløbet i samfundsfag	6
Formål og mål for forløbet i dansk	7
Lærervejledning til samfundsfag	8
Kompetencemål for forløbet	8
Oversigt over moduler	9
Tilrettelæggelse af undervisningen	10
Gennemførelse af modul 1: DET UFORMELLE DEMOKRATI	10
Gennemførelse af modul 2: POLITISK RETORIK	12
Gennemførelse af modul 3: VALGET	14
Lærervejledning til dansk	16
Kompetencemål for forløbet	16
Oversigt over moduler	17
Tilrettelæggelse af undervisningen	18
Gennemførelse af modul 1: TEKSTFORSTÅELSE	18
Gennemførelse af modul 2: ARGUMENTATION	19
Gennemførelse af modul 3: DEBATINDLÆG	21
Gennemførelse af modul 4: DEBATINDLÆG FORTSAT	23

Skolevalg kort fortalt

Skolevalg 2024 er et undervisningsforløb for alle 8., 9.- og 10.-klasser i Danmark og Grønland og på Færøerne. Undervisningsforløbet skydes i gang den 14. januar 2024, hvor statsministeren officielt udskriver skolevalget. I de efterfølgende 3 uger arbejder klasserne med et undervisningsforløb, der skal forberede og motivere dem til selve valget, der afholdes torsdag den 1. februar 2024.

Skolevalg er udviklet i overensstemmelse med »Fælles Mål« for samfundsfag og har til formål at understøtte fagformålet for samfundsfag. Forløbet kan med fordel tænkes tværfagligt med dansk. Der er i denne vejledning en separat del for undervisningsforløbet i henholdsvis samfundsfag og dansk. Det vil også være oplagt at inddrage timer fra understøttende undervisning i hele perioden. Forløbet er udarbejdet, så problemstillinger, kildetyper [tekster, billeder, videoklip, grafer m.m.] og arbejdet med forskellige kulturteknikker [i forbindelse med udarbejdelse af et interview] kan benyttes som opgivelser til folkeskolens prøve i samfundsfag. I denne lærervejledning har vi beskrevet undervisningsforløbet, som det er tænkt fra vores side. Vi er bevidst om, at både klasser og lærere er forskellige. Vi håber derfor, at I vil gøre forløbet til jeres eget inden for de overordnede mål og rammer. Vi håber, I får en sjov og lærerig oplevelse med Skolevalg 2024.

Med venlig hilsen Folketinget og Børne- og Undervisningsministeriet

Skolevalg.dk

Hjemmesiden skolevalg.dk er helt central for undervisningsforløbet. Det er her, eleverne skal orientere sig om og arbejde med deres mærkesager og interview i løbet af de 3 uger. Det er derfor nødvendigt, at eleverne har adgang til en computer, tablet eller smartphone med internetforbindelse i de afsatte lektioner. Eleverne kan først logge ind på skolevalg.dk den 14. januar, når skolevalget er udskrevet, men som lærer kan man logge ind allerede fra den 4. december 2023.

På skolevalg.dk kan lærerne tilknytte de klasser, de underviser, og undervejs i forløbet følge elevernes progression. Det er vigtigt at logge ind tit i undervisningsforløbet, for når eleverne har lavet deres interview, skal de godkendes af en lærer, inden de kommer på hjemmesiden. Læreren kan logge ind for at give eleverne feedback på deres arbejde undervejs, og når eleverne har rettet deres materiale, skal de godkendes af læreren, inden det offentliggøres på hjemmesiden.

Om lærervejledningen

Lærervejledningen består af en overordnet del, hvor baggrunden for skolevalget og den overordnede didaktiske ramme for undervisningsforløbet beskrives. Herudover beskrives det overordnede indhold i de to dele af undervisningsforløbet, og hvordan disse kan tilrettelægges i forhold til hinanden. Desuden er der en oversigt over de forskellige bilag, der knytter sig til forløbene.

I de to vejledninger, der knytter sig til forløbet i henholdsvis samfundsfag og dansk, er der en trin for trin-guide til, hvordan de forskellige moduler tilrettelægges.

I den overordnede lærervejledning findes en oversigt over de kompetencemål, der ligger til grund for de to forløb. Kompetencemålene uddybes i de faglige forløbsvejledninger for de enkelte moduler. Det er op til den enkelte lærer, om disse mål skal inddrages, eller om de blot skal fungere som orientering i forhold til det samlede forløb og lærerens generelle årsplanlægning.

Tilrettelæggelse og forløb

Tidsramme for forløbet i samfundsfag: 3 x 2 lektioner.

Tidsramme for forløbet i dansk: 4 x 2 lektioner.

Undervisningsforløbet består af tre moduler i samfundsfag og fire moduler i dansk. Forløbet for samfundsfag er obligatorisk for at deltage i skolevalget, mens danskforløbet kan vælges til, hvis læreren ønsker et mere uddybende forløb.

De to første danskmoduler er tæt knyttet til de to første samfundsfagsmoduler. Danskmodulerne 1 og 2 ligger før henholdsvis samfundsfagsmodulerne 1 og 2 og er med til at kvalificere elevernes arbejde i modul 1 og 2 i samfundsfag. Tredje og fjerde danskmodul handler om at lære at skrive argumenterende og er tæt forbundet med de to første danskmoduler, men løsere tilknyttet selve skolevalget. Efter skolevalget kan klassen med fordel arbejde med modul 4 i dansk, hvor eleverne færdiggør deres debatindlæg fra modul 3.

I forløbet i samfundsfag arbejder eleverne målrettet med en række mærkesager og en række holdninger knyttet til disse mærkesager, hvilket skærper deres evne til selv at kunne tage stilling. Eleverne sætter deres viden og holdninger i spil, når de selv skal producere et interview til et nyhedsindslag med afsæt i en mærkesag. Eleverne opnår erfaring med at argumentere for en sag, og også med at forholde sig kritisk og udfolde flere perspektiver på en sag, når de skal argumentere for deres synspunkter. Herudover fungerer forløbet som praktisk forberedelse til selve skolevalget, der afholdes som en naturlig afslutning på forløbet.

I den danskfaglige del af materialet arbejder eleverne målrettet med at få styr på de grundlæggende begreber i forhold til argumentation. Denne viden skal de bruge aktivt, når de som afslutning på forløbet selv skal formulere et debatindlæg med udgangspunkt i emnet »Unge brug af sociale medier«.

Oversigt over bilag

I de to forløb indgår en række bilag. Der henvises til dem undervejs i trin for trin-vejledningen for de enkelte moduler, når de skal inddrages i undervisningen. De fleste bilag knytter sig til arbejdet med argumentation i danskforløbet. De kan dog med fordel inddrages som en del af samfundsfagsforløbet – især hvis eleverne ikke arbejder målrettet med argumentation i dansk sideløbende med samfundsfagsforløbet. Nogle bilag fungerer som stilladseringsark for eleverne, når de f.eks. skal finde argumenter i tekster eller strukturere deres viden eller observationer. Andre bilag fungerer som hjælp for eleverne, når de f.eks. skal have overblik over, hvilke krav der stilles til en opgave.

Følgende bilag bruges undervejs:

Argumentationsanalyse [samfundsfag/dansk]:

Et oversigtsark over grundlæggende argumentationsformer, som eleverne kan bruge, når de f.eks. ser nærmere på argumentationen i forbindelse med forskellige mærkesager.

Bilag A: Det ved vi – det diskuterer vi [samfundsfag/dansk]:

Bruges i samfundsfag i forbindelse med aktivering af elevernes forhåndsviden i forbindelse med mærkesager. I danskforløbet bruges tokolonnotat og venndiagram som redskaber til at skabe overblik over komplekse problemstillinger og multimodale tekster.

Bilag B: Problem-årsag-virkning-løsning [dansk]:

Bruges til at se nærmere på, hvordan forskellige mærkesager præsenteres.

Bilag C: Toulmins argumentationsmodel [dansk]:

Giver overblik over de grundlæggende begreber i Toulmins argumentationsmodel og kan bruges i analysesammenhæng.

Bilag D: Styrkemarkører [dansk]:

Giver overblik over brug af styrkemarkører og rygdækning (og begreber som belæg, hjemmel og påstand) og kan bruges i analysesammenhæng.

Bilag E: Appelformer [dansk/samfundsfag]:

Oversigt over appelformer med eksempler. Kan bruges både i analysen af appelformer og som stilladseringsark, når eleverne selv skal opstille argumenter for deres synspunkter.

Kan desuden inddrages i samfundsfag, når eleverne arbejder med argumentation i forbindelse med udvalgte mærkesager.

Bilag F: Stilladseringsark til argumentation [dansk]:

Bruges af eleverne som støtte, når de opstiller argumenter som forarbejde til deres debatindlæg.

Bilag G: Notatskema til artikellæsning [dansk]:

Bruges af eleverne til at skabe overblik i forbindelse med deres artikellæsning og informationssøgning.

Bilag H: Stilladseringsark til opgave om sprog [dansk]:

Bruges af eleverne, når de skal finde sproglige udtryk og vendinger, der er karakteristiske for den argumenterende tekst.

Bilag I: Opgavebeskrivelse og succeskriterier [dansk]:

Beskriver, hvilke krav der er til opgaven med at skrive et debatindlæg, og indeholder en tjekliste over kriterier, som eleverne skal opfylde i forhold til det endelige produkt.

Bilag J: Evalueringsark til elever [dansk]:

Skemaet hjælper eleverne med at få overblik over, om de har opfyldt succeskriterierne for opgaven med at skrive et debatindlæg.

Formål og mål for forløbet i samfundsfag

Forløbet i samfundsfag er tilrettelagt med udgangspunkt i fagformålet og følgende kompetencemål og færdigheds- og videnområder:

Politik [kompetencemål]: Eleven kan tage stilling til lokale og globale politiske problemstillinger og komme med forslag til handling.

- Politiske partier og ideologier [færdigheds- og videnområde].
- Medier og politik [færdigheds- og videnområde].
- Samfundsfaglig metode [kompetencemål]: Eleven kan anvende samfundsfaglige metoder.
- Formidling [færdigheds- og videnområde].

Overordnede mål for forløbet i samfundsfag

- Eleven kan redegøre for politiske mærkesagers rolle i en valgkamp.
- Eleven kan indgå i en samfundsfaglig diskussion og bruge relevante samfundsfaglige begreber hensigtsmæssigt i argumentationen for sine holdninger. Desuden kan eleven via interviewformen argumentere for et udvalgt synspunkt.
- Eleven kan diskutere mediernes indflydelse på en valghandling. Eleverne kan deltage i en autentisk valghandling.

Formål med og mål for forløbet i dansk

Forløbet i dansk er tilrettelagt med udgangspunkt i fagformålet og følgende kompetencemål og færdigheds- og videnområder:

Læsning [kompetencemål]: Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere tekstens betydning i deres kontekst.

- Tekstforståelse [færdigheds- og videnområde].
- Sprogforståelse [færdigheds- og videnområde].
- Sammenhæng [færdigheds- og videnområde].

Fremstilling [kompetencemål]: Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret på skrift, i tale, og via lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.

Kommunikation [kompetencemål]: Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

Overordnede mål for forløbet i dansk

- Eleverne kan anvende overvågnings- og organiseringsstrategier til opstilling af informationer fra flere tekster om samme emne.
- Eleverne kan analysere en argumentationssituation ved at finde eksempler på forskellige retoriske virkemidler såsom gentagelse og gendrivning for at afdække kommunikationens hensigt.
- Eleverne kan skrive og argumentere sagligt for egne fremførte synspunkter og anvende forskellige retoriske virkemidler såsom generaliserings- og ekspertkneb i eget debatindlæg.
- Eleverne kan anvende appelformerne etos [troværdighed], logos [fornuft, logik] og patos [følelser] bevidst og reflekteret i et interview, som indgår i et nyhedsindlæg.

Lærervejledning til samfundsfag

I forløbet i samfundsfag arbejder eleverne målrettet med en række mærkesager og en række holdninger knyttet til disse mærkesager, hvilket skærper deres evne til selv at kunne tage stilling. Eleverne sætter deres viden og holdning i spil, når de selv skal producere et interview til et nyhedsindslag med afsæt i en mærkesag. Eleverne opnår erfaring med at argumentere for en sag, og også med at forholde sig kritisk og udfolde flere perspektiver på en sag, når de skal argumentere for deres synspunkter. Herudover fungerer forløbet som praktisk forberedelse til selve skolevalget, som afholdes som en naturlig afslutning på forløbet.

Tidsramme for forløbet: 3 x 2 lektioner.

Kompetencemål for forløbet

Politik [kompetencemål]: Eleven kan tage stilling til politiske problemstillinger lokalt og globalt og komme med forslag til handling.

Samfundsfaglig metode [kompetencemål]: Eleven kan anvende samfundsfaglige metoder.

Oversigt over moduler

MODUL 1: DET UFORMELLE DEMOKRATI, den 15.-19. januar 2024

- Eleverne orienterer sig i mærkesagerne.
- Eleverne vælger tre mærkesager, som de er enige i.
- Eleverne argumenterer for deres valg af mærkesager.

MODUL 2: POLITISK RETORIK, den 22.-26. januar 2024

- Eleverne laver et interview til et nyhedsindslag med udgangspunkt i en af deres mærkesager.
- Når elevernes interview er blevet godkendt af en lærer, kan de uddele reaktioner til andre elevers interview. Der er tre forskellige reaktioner: 1) Interviewet gjorde mig klogere, 2) Interviewet var godt lavet, og 3) Jeg er enig i de synspunkter, der fremhæves i interviewet.

MODUL 3: VALGET, den 29. januar – 1. februar 2024

- De politiske partiers ungdomsorganisationer vælger hver tre mærkesager. Disse tre mærkesager er grundpillerne i deres valgprogram for skolevalget.
- Eleverne vurderer hver især, hvilket parti der repræsenterer deres holdninger bedst, og som de derfor vil stemme på. På skolevalg.dk kan skolen ansøge om at få en debat med ungdomspartierne på skolen.
- Valget afholdes den 1. februar 2024 mellem kl. 12 og 15. Eleverne får udleveret valgkort og stemmeseddel, og skolerne stiller stemmeboks og valgurner op.
- Når stemmerne er talt op om aftenen den 1. februar, offentliggøres valgresultatet. Hele valgaftenen kan følges direkte på Folketingets tv-kanal og streames i klassen dagen efter.

Tilrettelæggelse af undervisningen

Gennemførelse af modul 1: DET UFORMELLE DEMOKRATI

Tidsramme: 2 lektioner.

I første modul bliver eleverne introduceret til skolevalget, mærkesager og det uformelle demokrati. Hvis eleverne arbejder med skolevalg i andre fag, anbefales det at følge lærervejledningen til dansk, modul 1, før eleverne gennemfører dette modul, så de er bedst muligt klædt på til at argumentere for deres mærkesager.

Mål – modul 1

Eleven kan redegøre for politiske mærkesagers rolle i en valgkamp.

Undervisningsaktiviteter: Læreren introducerer til det formelle og det uformelle demokrati, og klassen taler om begreberne magt og indflydelse og om mærkesagernes rolle i politik. Eleverne orienterer sig i mærkesagerne og vælger tre, som de kan støtte op om.

Forslag til evaluering:

- Er de i trin 2 gennemgåede begreber brugt løbende i modulet?
- Er elevernes argumentation god, og er mærkesagerne koblet med konsekvenser og generelle politiske holdninger?

Trin for trin-guide til gennemførelse af modulet

Trin 1: Introduktion [i klassen]

- Eleverne får at vide, at de i løbet af dette modul skal vælge tre mærkesager, som de skal arbejde videre med.
- Eleverne introduceres til hjemmesiden skolevalg.dk og får at vide, hvordan de opretter en profil via deres unilogin.

Trin 2: Aktivering af forforståelse [i klassen + i makkerpar]

- For at aktivere elevernes forforståelse og i øvrigt sikre, at alle elever er bekendt med de vigtigste begreber, skriver læreren følgende ord på tavlen: valghandling, mærkesag, argumentation, nyhedsindslag, ungdomsparti, magt, indflydelse, værdier, ideologier, manuskript, bannertekst og uformelt/formelt demokrati.
- Lad herefter eleverne i makkerpar tage stilling til, hvilke begreber de kender/ikke kender, og udfylde bilag A.

Trin 3: Diskussion (i klassen)

Eleverne ser nyhedsindslaget »Statsministeren udskriver skolevalg« og diskuterer herefter indslaget i klassen. Tag eventuelt udgangspunkt i følgende spørgsmål:

1. *Hvad vil det sige, at vi har demokrati i Danmark?*
2. *Hvorfor er det kun statsministeren, der kan udskrive valg?*
3. *Hvad er en politisk mærkesag? Kan I komme med nogle eksempler?*
4. *Hvorfor har partier og politikere forskellige holdninger til mærkesagerne? Ligger der ideologiske og/eller strategiske overvejelser bag?*
5. *Hvilke samfundsmæssige konsekvenser kan forskellige holdninger til en mærkesag have?*
6. *Hvordan forløber en valghandling i forbindelse med et folketingsvalg?*
7. *Tjek bilag A – er der begreber, der stadig er uafklarede?*

Trin 4: Valg af mærkesager (i makkerpar)

- Eleverne ser alle mærkesager igennem og hjælper hinanden i makkerpar med at vælge tre personlige mærkesager.
- For nogle elever kan det være svært at vælge. Her kan læreren støtte ved at stille opklarende spørgsmål som f.eks.: »Hvad fanger dig mest?«, »Hvilke emner, tror du, er vigtige at være opmærksom på i forhold til fremtiden?«

Trin 5: Opsamling (i klassen)

- Læreren tjekker, at alle elever har valgt deres tre mærkesager. De, der ikke har, skal gøre det før næste modul.
- Hvis eleverne har arbejdet med partier og ideologier i samfundsfag, har de en viden om, hvordan partier positionerer sig i forhold til mærkesager. Inddrag f.eks. modeller fra det politiske landskab. Er der tale om værdipolitiske eller fordelingspolitiske spørgsmål?
- Læreren giver en kort introduktion til, hvad det vil sige at argumentere for sin holdning. Har eleverne allerede arbejdet med dette i dansk, kender de allerede til nogle grundlæggende argumentationskneb. Ellers kan der f.eks. kort tales om appelformerne etos, logos og patos. [bilag E]
- Læreren vælger nogle elever, der fremlægger deres mærkesager for klassen. Resten af klassen lytter til deres argumentation. Hjælpe spørgsmål til fremlæggelsen kunne være:
 1. *Hvilke forskellige politiske holdninger er der til denne mærkesag?*
 2. *Hvorfor har forskellige partier forskellige holdninger til denne mærkesag?*
 3. *Hvilke konsekvenser for samfundet har det, hvis man gør det ene eller det andet i denne sag [økonomisk, socialt/kulturelt]? Når en elev har fremlagt en mærkesag, taler klassen om, hvorvidt eleven argumenterede overbevisende for sagen.*
- Som afslutning får eleverne udleveret arket med argumentationsanalyse, som skal bruges i næste modul. Læreren gennemgår kort indholdet. Eleverne kan eventuelt som ekstra opgave gå nogle af mærkesagerne igennem før næste modul og se, om de kan få øje på nogle af argumentationsknebene i videoerne om mærkesager.
- Eventuel drøftelse af, hvad et godt argument er, og om det belæg, der angives, holder ved en samfundsmæssig analyse.

Gennemførelse af modul 2:

POLITISK RETORIK

Tidsramme: 2 lektioner.

I andet modul skal eleverne arbejde med politisk argumentation og udarbejdelse af et interview til et nyhedsindslag. Hvis eleverne arbejder med skolevalg i andre fag, anbefales det at følge lærervejledningen til dansk, modul 1, 2 og 3, før eleverne gennemfører dette modul. Modulerne i lærervejledningen til dansk vil kvalificere elevernes arbejde i forhold til at bruge argumentation målrettet, når de præsenterer deres mærkesager.

Mål – modul 2

Eleverne kan indgå i en samfundsfaglig diskussion og bruge relevante samfundsfaglige begreber hensigtsmæssigt i deres interview til et nyhedsindslag.

Undervisningsaktiviteter: Eleverne udarbejder et interview til et nyhedsindslag i grupper. Forslag til evaluering:

- Eleverne vurderer deres nyhedsindslag via responsgrupper og deres argumentation med stilladsering af argumentationsanalyse i praksis [se bilag].

Trin for trin-guide til gennemførelse af modul 2

Trin 1: Introduktion [i klassen]

- Som indledning til modulet giver læreren en kort introduktion til, hvad eleverne skal arbejde med. Eleverne skal i grupper lave et nyhedsindslag om en mærkesag. Eleverne skal i grupper udarbejde et manuskript til et interview med spørgsmål og svar, der skal indgå i nyhedsindslaget. Herefter skal de optage interviewet som en video, der varer 1-2 minutter. Videoen skal uploades på skolevalg.dk, hvor eleverne også skal forfatte en bannertekst for indslaget og angive navn på interviewperson(er). Efter den korte introduktion genopfriskes vigtige pointer fra argumentationsanalysen og appelformer, så de kan bruges i argumentationen i forbindelse med elevernes mærkesager.
- Vis herefter introduktionsvideoen til modulet, og sørg for, at eventuelle spørgsmål til opgaven er afklaret.

Trin 2: Valg af mærkesager [i grupper]

- Eleverne skal inddeles i grupper på to til fire elever med en fælles mærkesag. Læreren kan med fordel lave disse grupper i forvejen. Det er vigtigt, at alle elever placeres i en gruppe, hvor en af de tre mærkesager, de valgte i modul 1, er i fokus.
- Lad eleverne bruge et par minutter på at diskutere, hvad gode argumenter til at fremme deres mærkesag kunne være, og hvad et godt argument fra deres forskellige roller [ekspert, politiker, erfaringskilde] er i forhold til saglige begrundelser. Lad eventuelt eleverne tage afsæt i deres viden om appelformer [bilag E] og deres generelle viden om argumentation [bilaget om argumentationsanalyse]. Det vil give dem tid til at få fælles forståelse i gruppen i forhold til deres mærkesag, før planlægningen af selve interviewet går i gang.

Trin 3: Forberedelse af interview (i grupper)

- Eleverne skal nu i grupper forberede deres interview. På skolevalg.dk vil de kunne finde en elevvejledning med hjælp til at formulere spørgsmål, vælge kilder og argumentere for deres svar og gode råd til visuel formidling i en video. Sørg for, at eleverne er bekendt med disse hjælpemidler, og husk dem på det undervejs i deres forberedelser. Gennemgå eventuelt elevvejledningen fælles i klassen, før planlægningen går i gang, for at sikre, at alle er klar over, hvilke krav der stilles til opgaven.

Før optagelserne kan gå i gang, skal eleverne:

1. Lave en rollefordeling: Hvem er journalist, interviewperson(er), kamera-m/k?
2. Vælge type(r) af kilde(r): Personlig erfaring, politiker, ekspert.
3. Formulere tre spørgsmål, som alle skal benyttes: Beskrivende, argumenterende, kritisk.
4. Udarbejde svar på spørgsmålene i et manuskript.
5. Lægge en plan/drejebog for optagelsen.

Trin 4: Feedback (læreren eller i to grupper)

- Læreren ser elevernes manuskripter og optageplaner igennem og giver feedback.
- Er der tid til det, kan to grupper gå sammen, så de kan give hinanden feedback, før selve optagelserne går i gang.
- Forslag til feedbackspørgsmål:
 1. *Kommer gruppens holdning til mærkesagen tydeligt frem gennem interviewet?*
 2. *Bliver mærkesagen formidlet godt, og kommer de forskellige holdninger frem?*
 3. *Hvordan fungerer argumentationen?*
 4. *Er planen for optagelserne realistisk?*
- Giv et konstruktivt forslag til forbedringer.

Trin 5: Klar til optagelse (i grupper)

- Eleverne skal nu optage deres interview. Understreg over for eleverne, at opgavens fokus er interviewets indhold frem for teknik og redigering.
- Tal også med eleverne om vigtigheden af, at de øver deres manuskript, før der filmes. Det vil komme dem til gode, da det vil kræve færre optagelser.

Trin 6: Upload af video (i grupper)

- Eleverne uploader deres interview på skolevalg.dk.
- Eleverne tilretter interviewene ved at angive en bannertekst i introduktionen, navnene på interviewpersonerne, og hvem der må se deres nyhedsindslag på skolevalg.dk.
- Læreren godkender de endelige interview inden modul 3.

Praktiske informationer i forbindelse med interviewopgaven

I forbindelse med interviewopgaven arbejder eleverne ud fra nedenstående tidsramme. Tidsrammen er vejledende, og der er selvfølgelig mulighed for at give eleverne ekstra tid.

- Intro: 20 minutter.
- Forberede manuskript: 30 minutter.
- Øve og optage interview: 30 minutter.
- Uploade og tilpasse video: 10 minutter.

Gennemførelse af modul 3:

VALGET

Tidsramme: 2 lektioner.

I tredje modul skal eleverne inspireres og rustes til at gå til valg og sætte deres kryds. Formålet med modulet er, at eleverne inspireres til at undersøge partiernes holdninger og ståsted ud fra partiernes valg af mærkesager og selv tager stilling. Der er fokus på det formelle demokrati, partiernes holdninger og ideologier og selve den fysiske valghandling.

Mål – modul 3

Eleverne kan diskutere valgets resultat med inddragelse af deres viden om partier og ideologier og reflektere over mediernes indflydelse på valgresultatet.

Undervisningsaktiviteter: Eleverne undersøger partiernes holdninger og ståsted ud fra partiernes valg af mærkesager.

Evaluering:

- Kan eleverne vurdere andres videoer med udgangspunkt i argumentationsanalysens pointer?
- Kan eleverne koble partiernes valg af mærkesager med ideologier og værdier?
- Kan eleverne foretage et reflekteret valg af, hvem de er mest enig med?

Trin for trin-guide til gennemførelse af modulet

Trin 1: Opsamling (i klassen)

- Start med at samle op på forrige modul ved at se et par af nyhedsindslagene igennem. Læreren kan eventuelt fremhæve udvalgte indslag fra skolevalg.dk og opfordre eleverne til selv at byde ind, hvis de har oplevet særlig gode indslag. I den forbindelse er det relevant at tage en mere generel snak i klassen om, hvordan medierne og det, vi ser i nyhederne, kan være med til at påvirke vores politiske holdninger, og hvordan de politiske partier bruger medier til at påvirke den politiske dagsorden. Diskuter eventuelt med afsæt i følgende spørgsmål:
 1. *Hvordan fungerede interviewformen i forhold til at formidle en mærkesag?*
 2. *Hvilke udfordringer oplevede I undervejs?*
 3. *Hvilke nyhedsindslag blev særlig vellykkede? Hvorfor?*
- Gennemgå herefter, hvordan dette modul skal føre eleverne frem til at kunne deltage aktivt i en valghandling.

Trin 2: Se nyhedsudsendelse (i klassen)

- Klassen ser i fællesskab nyhedsudsendelsen på skolevalg.dk, hvor hvert ungdomsparti siden sidst har valgt tre mærkesager, som herefter udgør grundpillen i partiets valgprogram.
- Eleverne overvejer, hvorfor ungdomspartierne har valgt netop disse mærkesager – forsøger de at kapre stemmer hos de unge kommende vælgere (strategisk overvejelse), eller er det, fordi mærkesagerne passer med partiets ideologi og grundværdier?

Trin 3: Forberedelse til valget (i makkerpar)

- Eleverne forbereder sig til valghandlingen ved at dykke ned i partiernes valgprogrammer på skolevalg.dk og gå ind på hvert enkelt partis side for at finde ud af mere om partiets holdninger.
- Eleverne undersøger, hvilke partier der har valgt de mærkesager, som de selv har valgt, og laver et ark for en eller flere af deres mærkesager med væsentlige citater fra partiernes valgprogrammer.
- Eleverne tager en partitest på skolevalg.dk, som kan hjælpe dem med at beslutte, hvilket parti de er mest enig med.

Trin 4: Opsamling og diskussion

- Nogle af det repræsentative demokratis præmisser kan diskuteres, så elevernes erfaringer med skolevalg sættes ind i et større samfundsperspektiv. Husk at inddrage partiernes værdier og ideologier og deres strategiske overvejelser for at profilere sig på en bestemt mærkesag i diskussionen. Diskussionen igangsættes ud fra følgende spørgsmål:

1. *Er der nogen overraskelser?*
2. *Hvorfor er denne mærkesag særlig populær blandt de unge? Hvorfor er nogle ikke?*
3. *Hvad har haft størst indflydelse på valgresultatet – mærkesager, personligheder?*
4. *Hvad er et repræsentativt demokrati?*
5. *Hvilke fordele og ulemper er der ved det repræsentative demokrati?*
6. *Hvilke alternativer er der til det repræsentative demokrati?*
7. *Hvilke forskelle og ligheder er der mellem et skolevalg og et folketingsvalg?*

Lærervejledning til dansk

I den danskfaglige del af materialet arbejder eleverne målrettet med at få styr på de grundlæggende begreber i forhold til argumentation. Denne viden skal de som afslutning på forløbet bruge aktivt, når de selv formulerer et debatindlæg med udgangspunkt i emnet »Unge brug af sociale medier«.

Tidsramme for forløbet: 4 x 2 lektioner.

Kompetencemål for forløbet

Læsning: Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst.

Fremstilling [kompetencemål]: Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret på skrift, i tale, og via lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.

Kommunikation [kompetencemål]: Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

Obs.: Se eventuelt uddybning af kompetencemål i den overordnede vejledning.

Oversigt over moduler

MODUL 1: TEKSTFORSTÅELSE

- Eleverne orienterer sig i mærkesagerne.
- Eleverne arbejder med tekstforståelse og overblik ved at undersøge mærkesager ud fra en problem-årsag-virkning-løsning-model.

MODUL 2: ARGUMENTATION

- Eleverne arbejder med forskellige argumentationsformer med afsæt i forskellige påstande.
- Eleverne bruger Toulmins argumentationsmodul samt styrkemarkører og rygdækning til at analysere udsagn og opstille argumenter.
- Eleverne arbejder med appelformer, bl.a. med afsæt i forskellige kampagner og reklamefilm.

• MODUL 3: DEBATINDLÆG

- Eleverne styrker deres genreforståelse af debatindlæg ved at se nærmere på eksempler.
- Eleverne arbejder med at afkode forskellige argumentationsformer i debatindlæg.
- Eleverne søger viden om et emne med henblik på at opstille stærke argumenter for en sag.
- Eleverne skriver første udkast til et debatindlæg og inddrager forskellige argumentationsformer.

MODUL 4: DEBATINDLÆG FORTSAT

- Eleverne giver respons på hinandens debatindlæg med afsæt i deres viden om argumentation og i de generelle kriterier, der er opstillet for opgaven.
- Eleverne skriver deres debatindlæg færdigt med udgangspunkt i den respons, de har fået.

Tilrettelæggelse af undervisningen

Gennemførelse af modul 1: TEKSTFORSTÅELSE

Tidsramme: 2 lektioner

I første modul introducerer læreren eleverne til tokolonnotat og venndiagram som redskab til at få overblik over komplekse problemstillinger og multimodale tekster. Eleverne arbejder med problem-årsag-virkning-løsning-modellen som redskab til at få overblik over forskellige teksters udsagn.

Mål – modul 1

Eleverne kan anvende overvågnings- og organiseringsstrategier til opstilling af informationer fra flere tekster om samme emne.

Undervisningsaktiviteter: Eleverne arbejder med de forskellige mærkesager ved at anvende overvågnings- og organisationsstrategier for at skabe overblik over de forskellige mærkesagers kompleksitet, inden de vælger deres mærkesager.

Trin for trin-guide til gennemførelse af modulet

Trin 1: Forforståelse af mærkesager [i klassen]

- Eleverne skal have en grundviden om, hvad en mærkesag er. Har de ikke arbejdet med dette i samfundsfag, kan læreren eventuelt koordinere med samfundsfaglæreren, at det sker forud for modulet. Ellers kan begrebet mærkesag afklares efter samme model som i samfundsfag (se vejledning til samfundsfagsforløb) med udgangspunkt i arbejdet med bilag A [Det ved vi, det diskuterer vi]. For at spare tid kan det gøres lidt enklere, ved at eleverne blot orienterer sig overordnet (uden at se videoen og læse artiklerne) om de forskellige mærkesager på skolevalg.dk og herefter udfylder stilladseringsarket.

Trin 2: Introduktion af problem-årsag-virkning-løsning-modellen [i klassen]

- Læreren introducerer problem-virkning-årsag-løsning-modellen som redskab til at få overblik over forskellige teksters udsagn. Herunder skal læreren sikre, at eleverne forstår de forskellige ord og begreber, der bruges i stilladseringsarket.
- Læreren kan med fordel i fællesskab med klassen sætte en argumentation i en artikel ind et skema og på den måde tydeliggøre processen for eleverne.

Trin 3: Arbejde med mærkesager [i makkerpar + i klassen]

- Eleverne går sammen i makkerpar og vælger mindst tre mærkesager, som de undersøger nærmere ved at læse om dem på skolevalg.dk. Hertil anvender de stilladseringsarket. Eleverne kan med fordel arbejde i samme makkerpar som i samfundsfag og tage udgangspunkt i de mærkesager, de allerede har valgt her.
- Når alle har udfyldt stilladseringsarket, præsenterer de deres ark for de andre i klassen ud fra CL-strukturen dobbeltcirkler. Eleverne har hver 2 minutter til at præsentere deres arbejde.

Gennemførelse af modul 2: ARGUMENTATION

Tidsramme: 2 lektioner.

I andet modul bliver eleverne introduceret til retorik og argumentation ud fra forskellige genkendelige autentiske dagligdags situationer, hvor begreberne aktualiseres.

Mål – modul 2

Eleverne kan forklare sammenhængen i en argumentationsrække og anvende den i egen argumentation. Eleverne kan finde, skelne og anvende appelformerne etos, logos og patos.

Undervisningsaktiviteter: Eleverne gennemspiller forskellige dagligdags dilemmaer med fokus på argumentation. Læreren sætter øvelserne ind i en danskfaglig ramme, hvor eleverne skal forholde sig til de gennemspillede situationer ud fra Toulmins argumentationsmodel og retoriske virkemidler.

Trin for trin-guide til gennemførelse af modulet

Trin 1: Aktivering af forforståelse [i klassen]

- Læreren aktiverer elevernes forhåndsviden gennem en fælles brainstorm over, i hvilke situationer man har brug for at kunne argumentere. Elevernes bud skrives som stikord på boardet.
- Herefter konkretiseres emnet yderligere, ved at følgende spørgsmål diskuteres i klassen:
 1. *Hvad vil det sige at kunne argumentere?*
 2. *Bygger argumenter på fakta eller på værdier?*
 3. *Hvad er et dårligt argument?*
 4. *Hvad er et godt argument?*

Trin 2: Gode og dårlige argumenter [i grupper]

- Eleverne sætter sig i grupper på cirka tre og skal nu finde på både gode og dårlige argumenter for forskellige påstande. Eleverne kan enten vælge nogle påstande i fællesskab eller tage afsæt i disse:
 1. *Skoledagen bør først starte kl. 9 i udskolingen.*
 2. *Det er vigtigt at lave sit hjemmearbejde.*
 3. *Computerspil er skadelige og er med til at skabe voldelig adfærd.*
 4. *Valgretsalderen bør sænkes til 16 år.*

Trin 3: Toulmins argumentationsmodel [i klassen + i grupper]

- Start med at samle op på den foregående øvelse, hvor eleverne skulle finde gode og dårlige argumenter. Tal herefter om, hvordan argumenter faktisk kan bygges meget virkningsfuldt op, og præsenter herefter Toulmins argumentationsmodel [bilag C].
- Eleverne skal nu i fællesskab opstille et argument ud fra modellen med afsæt i en af de påstande, de diskuterede i den forrige øvelse.
- Eleverne diskuterer i grupper på tre de øvrige påstande fra den forrige øvelse. En elev argumenterer ud fra Toulmins argumentationsmodel, og en anden modargumenterer ud fra modellen. Eleverne skal altså på forhånd vælge, hvem der er henholdsvis enig og uenig i påstanden. Den tredje i gruppen er observatør, og vedkommende vurderer efter endt debat, hvis argumentation der er mest overbevisende ud fra modellen. Alle prøver alle roller.

Trin 4: Brug af styrkemarkører og rygdækning [i klassen + i grupper]

- Læreren viser med afsæt i en af påstandene fra trin 2, hvordan man kan argumentere ud fra elevernes forslag til henholdsvis gode og dårlige argumenter, og kommer med eksempler på styrkemarkører og rygdækning i den forbindelse [se bilag D].
- Eleverne arbejder videre i deres grupper og skal finde på en række påstande, hvor de argumenterer ud fra argumentationsmodellen og anvender styrkemarkører og rygdækning ud fra bilag D.

Trin 5: Appelformer [i klassen + i makkerpar]

- Læreren gennemgår brugen af appelformer, eventuelt med afsæt i denne youtube-video: De tre appelformer.
- Herefter viser læreren konkrete eksempler på appelformer ud fra forskellige kampagne- og reklamefilm. Eleverne ser filmene sammen i klassen og diskuterer, hvilke appelformer der anvendes. Læreren kan f.eks. vise:
 1. Ronald McDonald Hus.
 2. Oral-B tandpasta mod isninger i tænderne.
- Eleverne kan som ekstraøvelse selv gå på nettet og finde eksempler på, hvordan de forskellige appelformer anvendes til at fremme et budskab.
- En anden ekstraøvelse kunne være, at eleverne selv prøver kræfter med at bruge appelformerne. Det kan de gøre i makkerpar ud fra bilag E. Aftal på forhånd, hvilket budskab der skal sælges, så der ikke går for lang tid med denne del. F.eks.: Hvordan kan de forskellige appelformer bruges til at sælge et budskab om, at det skal være gratis/billigere at køre med offentlig trafik?

Gennemførelse af modul 3:

DEBATINDLÆG

Tidsramme: 2 lektioner.

I tredje modul bliver eleverne introduceret til debatindlæggets sprog og brug af argumentationskneb. De skal søge efter viden, som skal anvendes i et debatindlæg, og skrive første udkast til debatindlægget.

Mål – modul 3

Eleverne kan anvende viden om unges alkoholvaner fra udvalgte tekster i egne debatindlæg. Eleverne kan målrette og disponere deres argumentation mod en defineret målgruppe.

Trin for trin-guide til gennemførelse af modulet

Trin 1: Afklaring af genre (i klassen + i makkerpar)

- For at sikre, at eleverne har styr på genren, før de skal arbejde videre med at skrive et debatindlæg, gennemgår læreren genrens forskellige grundtræk i klassen. Start med at afklare, hvor man kan støde på debatindlæg, og hvad der kendetegner et debatindlæg, f.eks. i forhold til layout.
- Eleverne læser et debatindlæg, som læreren har valgt.
- Eleverne arbejder i makkerpar og finder eksempler på synspunkter, argumenter og brug af kilder, appelformer og retoriske virkemidler. De understreger med forskellig farve tre eksempler i debatindlægget (f.eks. blå til påstand, grøn til belæg, rød til hjemmel, orange til argumentationskneb og andre farver til appelformerne). Markeringerne aftales i fællesskab og noteres på boardet i klassen, før arbejdet går i gang.
- Øvelsen slutes af med en opsamling i klassen, hvor eleverne på skift kan byde ind med deres observationer. Klassen taler eventuelt om, hvilken type argument/appelform der var flest af, og hvad dette kan skyldes, og om nogle argumenter og appelformer f.eks. virker bedre end andre i forskellige sammenhænge?

Trin 2: Sproglige virkemidler (i klassen + i makkerpar)

- Læreren viser et par eksempler på sproglige virkemidler i debatindlægget, der er karakteristisk for argumenterende tekster, eksempler på brug af generelle vendinger og eksempler på retoriske virkemidler.
- Eleverne arbejder herefter igen sammen i makkerpar og finder selv flere eksempler på sproglige virkemidler, der er karakteristiske for argumenterende tekster, og på generelle vendinger i debatindlægget. Eleverne anvender stilladseringsarket (bilag F). Herudover kan de anvende stilladseringsarket om sprog i argumenterende tekster (bilag H) og stilladseringsarket om appelformer (bilag E).
- Øvelsen slutes af med, at makkerparrene går sammen to og to og sammenligner deres observationer. Derefter fortæller eleverne – eventuelt i en CL-struktur bordet rundt –, hvilke eksempler på sproglige virkemidler de har fundet.

Trin 3: Søgning af viden om emnet [i klassen + i grupper]

- Læreren præsenterer notatskemaet (bilag G), som eleverne skal anvende til deres analyse og noter, og sikrer, at eleverne forstår de forskellige begreber. Skemaet hjælper eleverne med at få overblik over de informationer, de finder om emnet.
- Eleverne bruger skemaet, mens de udleder viden om unges alkoholvaner i tre artikler:
 1. *Unge usunde alkoholvaner starter på gymnasiet.*
 2. *17-årig gymnasiepige i det sekund blev jeg frosset ud*
 3. *Unge alkoholvaner i Danmark*
- Som opsamling på øvelsen taler klassen om de eventuelle myter, konklusioner, kilder, appelformer og retoriske virkemidler, eleverne har observeret, eventuelt med afsæt i disse spørgsmål:
 1. *Hvilke oplysninger er baseret på myter om unges alkoholvaner?*
 2. *Hvilke oplysninger er baseret på fakta? Er der tale om troværdige kilder?*
 3. *Hvilken artikel havde mest værdi i forhold til at gøre jer klogere på emnet?*

Trin 4: Introduktion til at skrive debatindlæg [i klassen]

- Før eleverne skriver første udkast til et debatindlæg, gennemgår læreren opgaveformuleringen i klassen, så mål og krav er tydelige (bilag I).

Trin 5: Forberedelse til at skrive debatindlæg (individuel + i klassen)

- Eleverne søger nu viden om emnet »Unge brug af sociale medier« via artikler på nettet. Til dette arbejde anvender de stilladseringsarket (bilag F), hvor de skriver argumenter for og imod ned. Husk at gøre eleverne opmærksom på, at de skal forholde sig kildekritisk til de informationer, de finder.
- Som opsamling på informationssøgningen taler klassen om, hvilke synspunkter eleverne er stødt på, og hvilke argumenter der kan understøtte de forskellige synspunkter.

Trin 6: Skriv et debatindlæg (individuel + i makkerpar)

- Eleverne laver stikord til deres debatindlæg som optakt til selve skriveprocessen. Her kan de tage afsæt i stilladseringsarket til argumentation (bilag F).
- Eleverne går sammen i makkerpar og giver hinanden feedback på stikordene.
- Herefter begynder den individuelle skriveproces. Eleverne skriver det første udkast færdigt i faglig fordybelses-timerne eller hjemme. Husk eleverne på, at de undervejs i deres arbejde skal være opmærksomme på de krav og succeskriterier, der er til opgaven (bilag I).

Gennemførelse af modul 4: DEBATINDLÆG FORTSAT

Tidsramme: 2 lektioner.

I fjerde modul arbejder eleverne videre med deres debatindlæg, og der fokuseres på respons og omskrivning.

Mål – modul 4

Eleverne kan skrive et sagligt debatindlæg med brug af argumentationskneb, retoriske virkemidler og appelformer til målgruppen forældre til unge i 8. klasse. Eleverne kan give respons på anvendelse af virkemidler og kompositionsmodel i et debatindlæg
Undervisningsaktivitet: Eleverne arbejder med respons på debatindlæg og anden gennemskrivning af indlægget.

Forslag til evaluering:

- Eleverne udfylder evalueringsarket (bilag J).

Trin for trin-guide til gennemførelse af modulet

Trin 1: Feedback på debatindlæg (i makkerpar)

- Med afsæt i første udkast af debatindlæggene arbejder eleverne sammen i makkerpar og giver respons på hinandens tekster. De skal vurdere, om målene er opfyldt, og markere eksempler på opfyldelse. De læser teksterne flere gange med forskelligt fokus for hver gang:
 1. Synspunkt, argument, kneb og kilder.
 2. Appelformer, sproglige udtryk, der er karakteristisk for argumenterende tekster, og generelle vendinger.
 3. Kompositionsmodel.

Obs.: Eleverne kan i deres gennemgang eventuelt markere eksempler på følgende måde:

- a) Synspunkter med rød farve.
- b) Argumenter med blå farve.
- c) Brug af kilder med grøn farve.
- d) Sproglige udtryk, der er karakteristiske for argumenterende tekster, med understregning.
- e) Generelle udtryk med fed.
- f) Appelformer med kursiv.

Trin 2: Opsamling (i klassen)

- Før eleverne skriver deres debatindlæg færdigt, taler klassen om:
 1. Hvilket i den respons, der blev givet, var især en hjælp i forhold til at komme videre?
 2. Hvad fungerer i skriveprocessen?
 3. Hvad frustrerer i skriveprocessen?
- Tal også om, hvad man kan gøre, hvis man går i stå i skriveprocessen: Hvis man går i stå, kan man f.eks. gå tilbage i sin tekst og læse igen. Mangler man argumenter, kan man kigge på nogle af de tekster, man har læst, og se, hvordan der er argumenteret i dem, og ikke mindst kigge sine noter igennem.

Trin 3: Færdigskrivning og aflevering (individuel)

- Eleverne skriver deres debatindlæg færdigt og opfordres til at inddrage idéer fra responsen. Eleverne får en deadline, hvor debatindlægget skal være færdigt. I den efterfølgende dansktime læser de deres debatindlæg igennem og tjekker, at det er målrettet målgruppen, læser korrektur og layouter teksten. De er også opmærksomme på, om deres rubrik fænger.
- Læreren giver kort feedback ud fra succeskriterierne med fokus på det, der virkede, og på, hvad eleven skal fokusere på, når der igen skal skrives i den argumenterende tekst.
- Eleverne skriver debatindlægget færdigt og afleverer det sammen med et udfyldt bilag J.